

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIÁLNÍ GEOGRAFIE A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE
doktorský studijní program: sociální geografie a regionální rozvoj

autoreferát disertační práce

Mgr. Tereza Kušniráková

VIETNAMCI V ČESKU A VE SVĚTĚ
migrační a adaptační tendence

Praha 2013

školitel: Doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc.

Disertační práce *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence* přibližuje vývoj vietnamské mezinárodní migrace od poloviny 20. století po současnost se zvláštním zřetelem k Česku jako k cílové zemi. Je zaměřena jednak na analýzu hlavních strukturálních faktorů podněcujících vietnamskou mezinárodní migraci z širšího hlediska (ekonomický rozvoj, ekonomicko-politické reformy *Đổi Mới*, pro-emigrační politika vlády VSR), ale i na rozbor subjektivních interpretací těchto vlivů vlastními aktéry migrace. Kombinací makroúrovňového a mikroúrovňového přístupu ke studiu mezinárodní migrace si práce klade za cíl identifikovat stěžejní faktory, které vietnamskou mezinárodní migraci iniciují a jak určují hlavní směry těchto pohybů, očekávání migrantů a nemigrujících a volbu adaptační strategie. Klíčovou součástí práce je též i odкрытие proměn těchto faktorů a jejich významu v závislosti na fázi migrace a společensko-ekonomicko-politickém kontextu migrace či rozhodování k migraci. Práce se obsahově opírá o analýzu dostupných statistických dat a právních dokumentů a o výstupy z tříletého výzkumu, který byl realizován v Česku a ve Vietnamu mezi třemi skupinami respondentů v letech 2010-2012: a) vietnamskými navrátilci, kteří žili v Česku/Československu, b) mezi vietnamskými migranty, kteří žijí v Česku, a c) mezi potenciálními vietnamskými migranty, kteří se chystají do zahraničí. Konceptuálně se práce opírá převážně o úvahu teorie nové ekonomie pracovní migrace (NELM) a o vietnamské migraci uvažuje jako o migraci rodinné i v případech, kdy migruje pouze jeden člen domácnosti.

klíčová slova: Vietnamci, mezinárodní migrace, migrační motivace, rozhodování k migraci, fáze migrace, NELM

Migrace Vietnamců do světa se objevovala i před porážkou saigonského režimu, ale na významu stoupá až po sjednocení země v roce 1975, jež vyvolalo mohutné, politicky stimulované migrační pohyby, které se až do kolapsu socialismu ve střední a východní Evropě ubíraly dvěma hlavními směry: 1) na mezivládní úrovni sjednaná a shora řízená dočasná pracovní a studijní migrace desetitisíců jednotlivců ze severního Vietnamu směřující do vyspělejších států Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP; Heroldová, Matějová 1987; Wolf 2007; Nguyen 2008; Tchesnokov 2009) a 2) masové uprchlické vlny zejména Jihovietnamců a etnických Číňanů vietnamského původu (*Sino-Vietnamese*) do okolních zemí regionu a posléze do zemí severní Ameriky, západní Evropy a Austrálie (Mignot 1995; Chan 1995; Dorais 1998). O vietnamské migraci jako o více či méně apolitické, dobrovolné a rozhodnuté vlastními aktéry můžeme hovořit až od 90. let 20. století. Přestože polarizace světa na Západ a Východní blok pozbyla svého významu a i přes rostoucí oblibu asijských států Malajsie, Taiwanu, Jižní Korey a Japonska jako cílových zemí pracovní migrace (Dang 2007; Phung 2008; Nguyen 2008; Mac 2009; Angstuhanasombat 2010), do destinací předchozího období (Spojených států amerických, Francie, Austrálie, Kanady, Ruska, Německa, Česka a Spojeného království) směřuje vietnamská migrace i dnes.

1. Cíle práce

Během uplynulého půlstoletí se hlavní důvody a motivy vietnamské migrace do světa značně proměnily. Od nedobrovolného uprchlictví z politických důvodů a organizované migrace se shora řízenou selekcí migrujících, po současné trendy migrace za účelem sloučení rodiny nebo naplnění ekonomických či studijních cílů. Na nejobecnější úrovni lze konstatovat, že tento posun byl umožněn nejenom politickými změnami na mezinárodní úrovni, ale také liberalizací vnitrostátní politiky, otevřením Vietnamu zahraničním trhům, rychlým ekonomickým rozvojem země, akutní potřebou řešit nezaměstnanost exportem pracovních sil a v neposlední řadě existencí předchozí migrace samotné. Nicméně při detailnějším pohledu už není možné s takovou jistotou říci, co a jaké jsou konkrétní impulsy, které migranty podněcují k odchodu ze země, jaká omezení vstupují do rozhodovacího procesu a jak se faktory formující rozhodnutí a jednání proměňují v čase a v závislosti na aktuálním společenském a situačním kontextu.

Nejobecněji stanovený cíl této práce – **objasnit migrační a adaptační tendence vietnamského etnika na příkladu vietnamské migrace do Česka** – proto v užším vymezení zaměřuji na několik dílčích podcílů:

1. odkrýt konkrétní aspekty vietnamské migrace, které ovlivňují proces rozhodování k migraci, k setrvání v přijímající zemi a k návratové migraci (popřípadě reemigraci), ale také adaptační tendence a strategie.

Tyto aspekty vnímám jako neustále se dynamicky proměňující v závislosti na situačním a kulturním kontextu a dostupném lidském a sociálním kapitálu aktérů migrace. S ohledem na daný předpoklad se pokouším

2. objasnit proměny klíčových faktorů, které ovlivňují migrační a adaptační tendence vietnamských migrantů v závislosti na fázi migrace (*horizontální posun*), a proměny hodnot mezi první generací migrantů a jejich potomky (1,5 a druhou generací; *vertikální posun*).

Pozornost je věnována způsobu, jakým se případné nesoulady mezi prioritami první, 1,5 a druhé generace odrážejí do migračního chování rodiny a jejích členů a jak a které další sociální struktury (sítě, instituce, sociální kapitál) ovlivňují migrační a adaptační tendence Vietnamců. V práci se též snažím přiblížit život vietnamské komunity v Česku. Pozornost je věnována především analýze jejího složení na základě dostupných statistik, ale také procesu diferenciaci postojů a preferencí ve vietnamské komunitě v závislosti na migrační generaci s důrazem na jejich vztah k Vietnamu a Česku, jejich společností a kulturám. Také se okrajově dotýkám otázky ekonomických aktivit Vietnamců v Česku.

K naplnění všech těchto cílů bylo využito kombinace makro a mikroúrovňových přístupů, metod zúčastněného pozorování, dotazníkového šetření, rozhovorů a analýzy dostupných statistických dat. Navíc pro zajištění celistvosti obrazu o migračních a adaptačních tendencích vietnamského etnika probíhalo terénní šetření v Česku i ve Vietnamu. Díky pojetí vlastního výzkumu jako kombinace kvantitativních (standardizované dotazníkové šetření; analýza statistických údajů) a kvalitativních metod (zúčastněné pozorování, neformální rozhovory, hloubkové semi/strukturované rozhovory) práce přináší komplexní pohled na současnou vietnamskou migraci do Česka (světa), na návratovou migraci zpět do Vietnamu a na život vietnamské komunity v Česku.

2. Struktura práce

Disertační práce je členěna na úvod, závěr a tři samostatné kapitoly. Obsahem první kapitoly je představení teoreticko-konceptuálního pojetí, jakým je v této práci přistupováno ke studiu vietnamské mezinárodní migrace, procesu rozhodování k migraci, aktérů procesu rozhodování k migraci a vlastní osoby migranta a jeho vazeb. Zvláštní zřetel je věnován diskusi vlivu exitujících makroúrovňových proměnných a subjektivních interpretací těchto proměnných vlastními aktéry migrace na vietnamskou mezinárodní migraci.

Druhá kapitola se zaměřuje na historii a současnost vietnamské mezinárodní migrace do světa a na identifikaci hlavních faktorů, které tuto migraci podmiňovaly. V této kapitole se proto zaměřuji především na makroúrovňové strukturální proměnné, které ovlivňovaly či stále ovlivňují migrační proudy, směry a vzorce migrace vietnamského etnika. Součástí této kapitoly je též analýza vlivu politicko-ekonomických reforem ve Vietnamu na mezinárodní migraci včetně platné legislativy a hospodářského rozvoje země. Poslední část druhé kapitoly primárně vychází z analýzy dostupných statistických dat a je věnována přiblížení vietnamské komunity v Česku a jejího vnitřního složení a vazeb.

V poslední a nejdelší kapitole disertační práce jsou pak prezentovány vlastní výstupy z terénního šetření, které bylo realizováno ve Vietnamu a v Česku v letech 2010-2012 mezi

třemi skupinami respondentů: a) mezi vietnamskými navrátilci, kteří žili v Česku/Československu, b) mezi vietnamskými migranty, kteří žijí v Česku, a c) mezi potenciálními vietnamskými migranty, kteří se chystají do zahraničí. Třetí kapitola se proto na rozdíl od předchozí zaměřuje výhradně na subjektivní vnímání makroúrovňových proměnných prezentovaných v druhé kapitole a jak tyto osobní interpretace ovlivňují vnímání a vztah respondentů k Vietnamu, Česku, popřípadě jiné zemi, a jak působí na migrační tendence vietnamské migrace do světa a zpět do Vietnamu.

3. Teoretické a metodologické zarámování

Konceptuálně se v práci opírám o teze *teorie nové ekonomie pracovní migrace* (tzv. NELM), *teorie sítí*, *institucionální teorie* a *teorie sociálního kapitálu* – jednak v pojetí individualistickém (Bourideu 1986), ale především v jeho pojetí kolektivistickém, jak jej definoval Coleman (1986, 1988). V práci je tedy na vietnamskou migraci nahlíženo jako na strategii rozhodnutou širší sociální jednotkou, tzn. jako na migraci rodinnou, a to i v případě, že migruje pouze jeden člen rodiny. Vycházím z předpokladu, že sociální kapitál vietnamských migrantů a obecně kolektivistické pojetí organizace vietnamské společnosti jsou stěžejní faktory, které formují migrační a adaptační tendence vietnamského etnika, ale také podobu a funkčnost sociálních sítí a institucí, které migraci zpětně stimulují. Nicméně i přesto je zohledňována osobnost migranta jako aktéra migrace, který je v průběhu migrační zkušenosti vystavován řadě požadavků na chování, v jejichž důsledku prochází osobnostním vývojem. Ve výzkumné části proto metodologicky vycházím z *fenomenologické školy* Gustava Husserla, tzn. že předmětem zájmu terénního šetření nebylo objasnění jakési ‚objektivní‘ skutečnosti, ale toho, jak se migrantům svět jeví, jaké významy mu přisuzují a jak tato osobní interpretace ovlivňuje migrační chování.

Ambicí výzkumného projektu bylo zaměřit se nikoliv na statickou podobu faktorů ovlivňujících migrační a adaptační tendence vybraného etnika, ale na jejich proměnu, která je ovlivňována migrační zkušeností. Z tohoto důvodu byla zvolena metoda šetření mezi třemi okruhy respondentů (potenciálními migranty, migranty žijícími v Česku [tzv. Việt Xù] a navrátilci) v zemi zdrojové i v zemi cílové. Bylo využito kombinace kvalitativních (zúčastněné pozorování, část dotazníkového šetření s otevřenými otázkami, rozšiřující opakované rozhovory) a kvantitativních výzkumných metod (část dotazníkové šetření – V-E model). Celkem bylo do dotazníkového šetření zahrnuto 112 potenciálních migrantů, 87 Việt Xù a 31 navrátilců a do doplňujících rozhovorů 4 potenciální migranti, 7 Việt Xù a 6 navrátilců, resp. 5 navrátilců a jeden navrátilce transmigrant. Primárním obsahem doplňujících rozhovorů bylo rozkrýt nejasnosti, které vplynuly z dotazníkového šetření.

4. Výsledky šetření: hodnoty a očekávání

Z šetření 3D V-E modelu vyplývá, že migrační zkušenost a kontakt s jiným prostředím významně proměňují hodnoty a očekávání od země, ve které žijeme, a od země, o které uvažujeme. Také představa o ideálním naplnění je modifikována fází a charakterem migrace, migrační generací a celkovým společensko-ekonomickým kontextem rozhodování k migraci a vlastního pohybu. Migrační zkušenost vede k rozvoji kritičnosti vůči aktuálnímu i uvažovanému prostředí, přičemž s odstupem času dochází k určité idealizaci země vztahné (u navrátilců se jednalo o Česko/Československo a u Viêt Xù o Vietnam) a ke zvýšení kontrastu mezi mírou momentální spokojenosti a vnímáním svého aktuálního okolí. Migrace též působí na rozmělnění poměrně unifikovaného myšlení vietnamské společnosti, které je patrné především v podobnosti odpovědí potenciálních migrantů. Často jednotné uvažování je ovlivněno jednak pojetím výchovy žáků a studentů ve vietnamských vzdělávacích institucích, kde jsou upřednostňovány memorování a reprodukce naučeného před rozvojem kritického myšlení, ale také reklamou a především politickou propagandou. Zejména pojmy a spojení jako jsou ‚civilizovanost‘ (*văn minh*), ‚politická stabilita‘ (*ổn định chính trị*), ‚mírumilovná země‘ či ‚krásné modré pláže‘ (*nhều bãi biển đẹp*), které se objevují na politických plakátech a v komerčních reklamách (obr. 15 a 16), se vyskytovaly v různé období i v odpovědích souvisejících s Vietnamem u všech respondentů potenciálních migrantů.

Vliv migrační zkušenosti na podobnost ve vnímání, hodnocení a očekávání od země aktuální (Vietnamu) a od země, o které potenciální migranti uvažovali jako o zemi emigrace, se projevil i v rámci skupiny respondentů potenciálních migrantů. Slovní odpovědi těch, kteří nikdy nebyli za hranicemi, byly velmi obecné, často apolitické a spíše nekritické, naopak odpovědi respondentů potenciálních migrantů s dlouhodobou migrační zkušeností (řádově v letech) byly velmi kritické, konkrétní, často protivládní a byly stavěny na srovnávání dvou životních zkušeností – ve Vietnamu a v zahraničí. Ostatní respondenti potenciální migranti, kteří byli za hranicemi pouze na krátkou dobu za účelem výletu, návštěv příbuzných nebo účasti na různých soutěžích a školních olympiádách, byli konkrétnější než u ti, kteří nikdy nikde nebyli.

Všechny tři skupiny respondentů vnímají možnosti uspokojení jejich potřeb ve Vietnamu za spíše omezené a o zahraniční zemi se domnívají, že nabízí mnohem více příležitostí naplnit jejich představy o pohodlném a ideálním životě, nežli rodná země. Jistou výjimku představují oblasti *přínáležení a morálka*.

5. Výsledky šetření: migrační a adaptační tendence

Vietnamská migrace do států, ve kterých jsou v současnosti komunity Viêt Kiêu (vietnamských zahraničních krajanů) již etablované, byla v zásadě iniciována a udržovaná dvěma mechanismy: nepřátelským nastavením vietnamského politického režimu 70. a 80. let dvacátého století vůči určitým skupinám obyvatelstva (uprchlíci), nebo aktivním nábojem dělníků a dělnic na pracovní trhy Východního bloku (smluvní zahraniční pracovní síla).

V souhrnu se v období do 90. let 20. století jednalo o migraci hromadného charakteru, která byla z dané obce/regionu do určité cílové destinace realizována po skupinách a založila tak pevný základ vazeb zdrojových provincií a cílových destinací. Především migrační toky iniciované jako pohyby smluvních zaměstnanců do zemí střední a východní Evropy probíhají nepřetržitě, bez zjevnějších narušení až do dnešních dnů.

Smluvní dělníci období do rozpadu Východního bloku využívali v cestě do zahraničí hlavně širších sociálních sítí (Boyd 1989), především specializovaných (vládních) institucí zprostředkovávajících cestu, a podobně tomu je i v případě novodobých ekonomických migrantů (tzv. exportu pracovních sil). Navazující soudobá migrace příbuzných, přátel a známých ve své cestě do zahraničí využívá kombinace širších sociálních sítí a sítí, tzn. že přenos informací a kontakt s cílovou destinací jsou realizované v rámci osobní sociální sítě, ale vlastní cesta bývá zpravidla zajištěna subjekty širší sociální sítě – různé zprostředkovatelské služby a agentury (souhrnně označované jako služby - *dịch vụ*). Việt Kiêu, kteří založili vietnamskou diasporu v Česku, patří ke skupině smluvních zahraničních dělníků a zdrojové oblasti těchto migrantů a hlavní směry jejich migrace byly primárně určovány institucemi a širšími sociálními sítěmi socialistické éry do roku 1989.

Klíčové zdrojové oblasti migrace do českých zemí byly z podstatné části dány potřebami tehdejšího československého průmyslu a možnostmi nabídky vietnamského státu. Nábör před i po konci II. indočínské války v roce 1975 probíhal především v severní části Vietnamu, zejména v provinciích Hà Nội, Nam Định, Quảng Ninh, Hải Dương, Phú Thọ, Bắc Ninh, Nghệ An, Hà Tĩnh, Hải Phòng. Hlavními důvody výběru těchto provincií byla lokalizace průmyslových závodů, kde bylo možné najít dělníky požadované kvalifikace. Z provincie Nam Định přicházeli zejména dělníci do textilního průmyslu, kteří pracovali v tamější největší textilce, jež zde postavili Číňané; v Hải Dương nábör probíhal v místní porcelánce; ve Phú Thọ v místních chemických závodech, které byly centrem výroby umělých hnojiv ve Vietnamu; v Bắc Ninh ve sklárnách; v Quảng Ninh v uhelných dolech. Dalšími provinciemi, které představovaly významný zdroj dělníků pro československý průmysl, byly z regionu s vysokou nezaměstnaností – jednalo se o provincie Severního centrálního pobřeží Nghệ An a Hà Tĩnh, které dlouhodobě patří k nejchudším provinciím v zemi. Posledním zdrojovým místem byly města Hà Nội a Hải Phòng, které jsou tradičně centry vzdělanosti a administrativy severní části země, kde sídlili a pracovali vládní úředníci a vojáci a jejich rodiny, kteří měli protekční přednostní možnost obsadit svými příbuznými pracovní a studijní místa nabízená v zemích RVHP. I po pomnutí původních důvodů k navázání migračního mostu mezi těmito provinciemi a Českem, provincie delty Rudé řeky a přilehlé provincie Severovýchodního a Severozápadního regionu a Severního centrálního pobřeží stále dominují mezi zdrojovými oblastmi soudobé vietnamské migrace (nejen) do Česka.

Více jak tři čtvrtiny respondentů pocházely ze všech deseti provincií regionu delty Rudé řeky (potenciální migranti – 83,3 %; potenciální migranti mířící do Česka – 78,9 %; Việt Xù – 77,6 % a navrátilci 76,9 %). Nejvíce respondentů bylo z provincie Hà Nội (potenciální migranti 56 %; potenciální migranti mířící do Česka 63 %; Việt Xù – 34,3 % a navrátilci 65,4 %). Pokud přičteme i přilehlé provincie Severovýchodního regionu (Phú Thọ, Quảng Ninh, Bắc Giang a Lạng Sơn), Severozápadního regionu (Hoà Bình) a Severního centrálního pobřeží (Thanh Hoá a Nghệ An), získáváme základní zdrojové území vietnamské migrace do Česka (potenciální migranti mířící do Česka 95 %; Việt Xù – 97 % a navrátilci 92,3 %), resp. do světa z oblasti severního Vietnamu – Tonkinu (potenciální migranti 98 %). Jedná se o kompaktní území nížiny při pobřeží Tonkinského záliv, které protíná Rudá řeka. Zároveň jde o území, kde jsou podmínky pro lokalizaci průmyslových a logistických zón severní části Vietnamu (především

přístavy). Na druhou stranu provincie horských oblastí podél hranic s Laosem a Čínou ani v minulosti ani dnes nebyly významným zdrojovým územím severovietnamské mezinárodní migrace. Horské oblasti jsou obývány převážně etnickými minoritami (H'mong, Tai, Zao, atd.) a v nížinách žijí především příslušníci největší etnické skupiny Viêt (také označovaných jako Kinh), z jejichž řad pochází i vietnamští migranti v Česku.

Z dat je zjevné, že toky soudobé vietnamské migrace (do Česka/světa) navazují na vazby, které byly založeny v 70. letech 20. století, a z regionů, ze kterých tehdejší smluvní dělníci odcházeli do zahraničí (zemí bývalého Východního bloku), odchází migranti i nyní.

Závěr

Pojetí výzkumu jako komparativní analýzy vnímání místa aktuálního, místa vztažného a místa ideálního u třech různých skupin respondentů se ukázalo jako velmi účinný nástroj pro studium migračních a adaptačních tendencí vietnamských migrantů do Česka, dalších zemí světa a zpět do Vietnamu. Především díky vyhýbání se přímé otázce ‚Proč?‘ přineslo velmi cenný obraz o motivech a faktorech, které působí na migrační a adaptační tendence vietnamského etnika v jednotlivých fázích migrace. Zejména zvolený přístup kombinace kvalitativních a kvantitativních metod ve třech fázích migrace u třech různých skupin respondentů umožnil jít za rámec tradičního pohledu na migraci z rozvojových do rozvinutých zemí jako prostého ekonomického kalkul jednotlivce či rodiny. Ukázalo se, že zejména ve výzkumu asijské migrace je vliv institucí, sociálních sítí a rodinného kontextu na podobu a směr mezinárodní migrace a na přenos a podobu předávaných informací velmi významný. Navíc především složitý systém organizace rodinných rolí a závazků ve vietnamské společnosti významným způsobem limituje chování jednotlivce – zástupce rodiny v migraci. Nicméně i tak ve výzkumu vyvstala celá řada nezodpovězených otázek. Především problematika proměny migračních a adaptačních tendencí u první, jedenapůlté a druhé migrační generace Vietnamců žijících v Česku a jaké faktory je ovlivňují. Ale také jak migrační zkušenost v západní společnosti ovlivňuje narušení tradičních rodinných vztahů v rámci rodiny a jak uvědomování si individuálních potřeb a zájmů mladé generace Vietnamců ovlivní chování rodiny v zahraničí ve Vietnamu a jejich migrační a adaptační tendence.

Použitá literatura

- ANGSUTHANASOMBAT, K. (2010): Situation and trend of Vietnamese labor export. *The Asian Scholar*, 5.
- BOURDIEU, P. (1986): The forms of capital. In J. Richardson (Ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Greenwood, New York, s. 46-58.
- BOYD, M. (1989): Family and personal networks in international migration. Recent developments and new agendas. *International Migration Review*, 23., č. 3, s. 638-670.

- COLEMAN, J.S. (1986): Social theory, social research, and theory of action. *American Journal of Sociology*, 91, s. 1309-1335.
- COLEMAN, J.S. (1988): Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, s. 95-120.
- DANG, N.A. (2007): Labour Export from Viet Nam. Issues of Policy and Practice [online]. Conference Paper [cit. 2012-07-24], The 8th International Conference of Asia Pacific Migration, China, s. 21. Dostupné z [www: <http://apmrn.anu.edu.au/conferences/8thAPMRNconference/10.Dang%20Anh.pdf>](http://apmrn.anu.edu.au/conferences/8thAPMRNconference/10.Dang%20Anh.pdf).
- DORAIS, L.J. (1998): Vietnamese communities in Canada, France and Denmark. *Journal of Refugee Studies*, 11, č. 2, s. 107-125.
- HEROLDOVÁ, I., MATĚJOVÁ, V. (1987): Vietnamští pracující v českých zemích. *Český lid*, 74, č. 3, s. 194-203.
- CHAN, K.B. (1995): Refugees from Cambodia, Laos and Vietnam, 1975-1993. In: Cohen, R.: The Cambridge Survey of World Migration. Cambridge University Press, Cambridge, s. 452-456.
- MAC, V.T. (2009): Labour Market Situation in Viet Nam and the International Cooperation for Vocational Training [online]. Policy Paper [cit.2011-10-11], Institut for Vocational Training, s. 17. Dostupné z [www. <http://buenaspracticass.gob.mx/buenaspracticass/pdf_2011/14_Labour_market_situation_Viet.pdf>](http://buenaspracticass.gob.mx/buenaspracticass/pdf_2011/14_Labour_market_situation_Viet.pdf).
- MIGNOT, M. (1995): Refugees from Cambodia, Laos and Vietnam, 1975-1993. In: Cohen, R.: The Cambridge Survey of World Migration. Cambridge University Press, Cambridge, s. 452-456.
- NGUYEN, M.T. (2008): Migration, Remittances, and Economic Development: Case of Vietnam [online]. Policy Paper [cit. 2012-06-10], Central Institute for Economic Management, Ministry of Planning and Investment, s. 28. Dostupné z [www: <http://s3.amazonaws.com/zanran_storage/www.trf.or.th/ContentPages/16731190.pdf>](http://s3.amazonaws.com/zanran_storage/www.trf.or.th/ContentPages/16731190.pdf).
- PHUNG, Q. H. (2008): Exported Labour – practice and policy issues: Vietnam case [online]. Conference Paper [cit. 2012-06-10], *PECC-ABAC Conference on Demographic Change and International Labor Mobility in th Asia Pacific Region: Implications for Business and Cooperation*. Soul, Jižní Korea, 25.-26. březen 2008. Dostupné z [www. <http://www.pecc.org/resources/doc_details/694-exported-labour-practice-and-policy-issues-vietnamese-case>](http://www.pecc.org/resources/doc_details/694-exported-labour-practice-and-policy-issues-vietnamese-case)
- TCHESNOKOV, A.C. (2009): Vietnamskaja diaspora v Rosii. Istorija i sovremenosti. *Filosofija politiki i politologija*,
- WOLF, B. (2007): The Vietnamese Diaspora in Germany. Structure and potentials for cooperation with a focus on Berlin and Hesse. Economic Development and Employment Division, Eschborn, 17 s. [cit. 2012-06-10]. Dostupné z [WWW: <http://www.giz.de/Themen/de/SID-B410CC58-45F19A4A/dokumente/en-vietnamese-diaspora-2007.pdf>](http://www.giz.de/Themen/de/SID-B410CC58-45F19A4A/dokumente/en-vietnamese-diaspora-2007.pdf).

Disertační práce vznikla s podporou následujících institucí:

Grantová agentura Univerzity Karlovy

Grant č. 303 10 *Migrační a adaptační tendence vietnamského etnika: behaviorálně-geografické hledisko*; nositelka grantu T. Kušnieráková; realizace projektu 1. 1. 2010 – 31. 12. 2012

Fond mobility Univerzity Karlovy

Finanční podpora studijně-výzkumného pobytu na National University in Hanoj – University of Social Science and Humanities; 1. 7. 2010 – 15. 2. 2011.

Curriculum vitae:

Vzdělání:

- 2008 – současnost** doktorské studium oboru *sociální geografie a regionální rozvoj* na Přírodovědecké fakultě UK
- 03/2009 – 03/2012** výcvik v Gestalt terapii na Institutu pro výcvik v Gestalt terapii Praha
- 02/2011 – 05/2011** zahraniční studijní stáž Erasmus na Université Sorbonne IV, l'Institute de géographie, Paříž, Francie
- 06/2010 – 02/2011** doktorská stáž na Vietnam National University – University of Social Science and Humanities, Hanoj, Vietnam
- 2006 – 2010** studium oboru *sociální pracovník* na VOŠ sociálně právní Jasmínová
- 2002 – 2008** magisterské studium oboru *učitelství biologie-geografie pro SŠ* na Přírodovědecké fakultě UK

Zaměstnání:

- 2013 – současnost** projektová koordinátora Programu migrace, Člověk v tísni o.p.s.
- 2006 – současnost** Geografické migrační centrum GEOMIRGACE PŘF UK – spolupráce na projektech
- 2012 – 2013** výuka předmětu *Etnické a národnostní menšiny* na VOŠ sociálně právní Jasmínová
- 2009 – 2012** vedení supervizí studentů učitelského studia geografie na praxích a výuka předmětu *Modelové přípravy učitele zeměpisu* na Přírodovědecké fakultě UK
- 2009 – 2010** výuka zeměpisu na SŠ
- 2004 – 2010** lektorka primární prevenc o.s. Prev-centrum
- 2003 – 2009** sociální pracovnice, o. s. Naděje

Vědecká praxe:

- 2011 – 2013** spolupráce na projektu MMR ČR „*Rezidenční segregace – případová studie MČ Praha-Libuš*“; hlavní řešitel L. Sýkora
- 06/2011 – 01/2013** spolupráce na projektu GAČR „*Migrace a rozvoj – ekonomické a sociální dopady migrace na Česko jako cílovou zemi a Ukrajinu jako*

- zemi zdrojovou (se zaměřením na analýzu remitencí“; hlavní řešitel D. Drbohlav
- 01/2010 – 12/2012** řešitelka projektu GAUK „*Migrační a adaptační tendence vietnamského etnika: behaviorálně-geografické hledisko*“; hlavní řešitelka T. Kušniráková
- 2006 – 2007** spolupráce na projektu GA ČR, Eurocores – ECRP, „*Trafficking and Forced Labour for Other Purposes than Prostitution: The Czech Case*“ hlavní řešitelé D. Drbohlav a D. Dzúrová
- 06/2006 – 07/2006** spolupráce na projektu „*Segregace v České republice*“; hlavní řešitel L. Sýkora.
-
-

Publikace:

KUŠNIRÁKOVÁ, T., PLAČKOVÁ, A., TRAN VU, V.A. (2012): Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potřeby analýzy segregace cizinců z třetích zemí. Výzkumná zpráva, Ministerstvo pro místní rozvoj, o. s. Fuertos, Praha, 71 s.

KUŠNIRÁKOVÁ, T., HO, T.H. (2012): *Češi a Vietnamci - kde se míváme a kde se setkáváme*. In. Sýkora, L. a kol.: Případová studie rezidenční segregace v Praze-Libuši. Výzkumná zpráva. Přírodovědecká fakulta UK, CVMR, Praha, s. 65-80.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2012): *Využití gestalt principu tady a teď ve výzkumu mezinárodních migrací z perspektivy behaviorální geografie*. In. Osman, R., Daněk, P. (eds.): Sborník z workshopu Geografický výzkum v České republice. Tribun EU, Brno, 113-125 s.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2012): *Vztah vietnamských navrátilců předlistopadové imigrace k československému státu a jeho společnosti*, Česku lid - etnologický časopis, 99, č. 1, s. 45-66. (WoS)

KUŠNIRÁKOVÁ, T., ČIŽINSKÝ, P. (2011): *20 let české migrační politiky. Liberální, restriktivní, anebo ještě jiná?* Sborník Geografie, 116, č. 4, 497-517. (WoS)

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2011): *Česká stopa ve Vietnamu*. Geografické rozhledy, č. 1, s. 26-27.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2011): *Novodobé otrokářství – každodenní realita nejen rozvojových zemí*. Geografické rozhledy, č. 4, s. 8-9.

KUŠNIRÁKOVÁ, T., JIRKOVÁ, B. (2011): *Druhé dějství českého konzulátu v Hanoji – ticho a klid*. Migraceonline.cz [online]. <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2280635>

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2010): *Praha – Hanoj: cesta vietnamských peněz*. Nový prostor [online]. 2010, 363, s. 16 – 17. <http://www.novyprostor.cz/pdf/364.pdf>

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2010): *Dioxinové děti*. Nový prostor [online]. 2010, 359, s. 16 – 17. <http://www.novyprostor.cz/pdf/359.pdf>

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2010): *Vliv cizineckého práva na integraci cizinců*. Absolventská práce, VOŠ sociálně právní, Praha, 83 p.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2009): *Mýty o mezinárodní migraci*. In. Život v multikulturní společnosti – konfrontace a výzvy. O. s. Nesehnutí, s. 12 – 15.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2008): *Psychologické aspekty mezinárodní migrace a integrace cizinců do majoritní společnosti*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, UK Praha, 2008, 127 p.

Příspěvky na konferencích:

2012 mezinárodní konference **Challenges of international migration in Europe**, VŠE, Praha; téma příspěvku: *Vietnamese at home, Vietnamese abroad: how the Vietnamese perceive their country of ancestors according to the phase of migration*

2012 konference **Geolnovace - workshop doktorandů/doktorandek**, Masarykova universita, Brno; téma příspěvku: *Domáci v cizině, cizí doma. Neukotvenost a vykořeněnost vietnamských Čechů?*

2012 mezinárodní konference **New Wave 4: students' geographic workshop**, Přf UK; téma příspěvku: *Výzvy pro albertovksou didaktiku geografie, aneb kde jsme zaspali?*

2012 mezinárodní konference **Multiculturalism: Theories & Practice**, Cardiff University, United Kingdom; téma příspěvku: *Czech Assimilationism in a Coat of Integration: Alien versus Immigration Policy*

2012 IV. mezinárodní vědecká konference o problematice etnických menšin **Význam a pozice menšinových etnických skupin v interkulturním prostředí: stereotypy, předsudky, konflikty**, FHS UK; téma příspěvku: *Vliv migrační zkušenosti vietnamských navrátilců předlitopadové imigrace do Československa a jejich život v současném Vietnamu*

2011 konference **Geolnovace – geografický výzkum v České republice**; téma příspěvku: *Využití Gestalt přístupu „tady a teď“ ve výzkumu mezinárodních migrací z perspektivy behaviorální geografie*

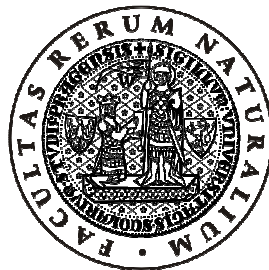
2010: konference **New Wave**, Přírodovědecká fakulta UK; téma příspěvku: *Psychologické aspekty mezinárodní migrace: vliv profilu osobnosti na migrační a adaptační tendence*

CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE – FACULTY OF SCIENCE

DEPARTMENT OF SOCIAL GEOGRAPHY AND REGIONAL DEVELOPMENT

Ph.D. study program: social geography and regional development

Summary of the Ph.D. Thesis

Tereza Kušniráková

VIETNAMESE IN CZECHIA AND THE WORLD **Migration and Adaptation Tendencies**

Prague 2013

Supervisor: assoc. prof. Dušan Drbohlav

Abstract

The PhD thesis '*Vietnamese in Czechia and the world: migration and adaptation tendencies*' sheds light on the development of international migration of the Vietnamese since the mid 20th century to the present with special emphasis on Czechia as a country of destination. The main aim is to identify the key factors that initiate international migration of the Vietnamese and how they determine main directions of these movements, affect migrants' and non-migrants' expectations and determine adaptation strategies. In this respect, the methodology of the paper is based on the combination of macro-level and micro-level approaches. Therefore, the thesis brings an analysis of main structural factors encouraging international migration of the Vietnamese such as economic development, economic and political reforms *Đổi Mới* and pro-emigration policy of the Vietnamese government; and also an analysis of actors' personal interpretations of these factors. The key part of the thesis is also identifying the transformation of importance of these factors depending on the stage of migration and on the socio-economic-political context of migration or migration-decision making. The paper stems from the analysis of available statistical data and legal documents, and results of three-year research, which was carried out within three groups of respondents in Czechia and Vietnam in years 2010-2012: a) Vietnamese returnees who have lived in Czechia/Czechoslovakia; b) Vietnamese migrants who currently live in Czechia; and c) potential Vietnamese migrants who are planning to go abroad. The paper is conceptually based on the theory of New Economics of Labour Migration (NELM) and Vietnamese migration is, therefore, considered mainly as family migration even though only one member of a household migrates.

Key words: Vietnamese, international migration, motivation to migration, migration-decision making, phase of migration, NELM

Introduction

Before the fall of the Saigon regime, there had been only a few thousands of Vietnamese abroad. Nevertheless, the breakup of the country triggered the out-migration of the Vietnamese from an insignificant number to hundreds of thousands a year. Mainly politically stimulated movements were until the collapse of the socialism in Central and Eastern Europe of two directions: 1) contract migration of temporary labour individual migrants who went from North Vietnam to the former Eastern-bloc countries (Heroldová, Matějová 1987, Wolf 2007, Nguyen 2008; Tchesnokov 2009); and 2) mass refugee waves of Southern-Vietnamese and Sino-Vietnamese to neighbouring countries in the Southeast Asian region and eventually to the countries of North America, Western Europe and Australia (Mignot 1995, Chan 1995; Dorais 1998). The Vietnamese migration as more or less apolitical, voluntary and decided by the actors themselves started in the beginning of the 90s. Although the polarization of the world into West and East bloc has lost its importance and despite the growing popularity of Asian countries of Malaysia, Taiwan, South Korea and Japan as new destinations for labour migration (Dang 2007; Phung 2008, Nguyen 2008, Mac 2009; Angstuhanasombat 2010), old host countries (the United States, France, Australia, Canada, Russia, Germany, Czech Republic and the United Kingdom) still dominate as main countries of destination.

6. Objectives

During the past half a century, the main reasons and motives of Vietnamese migration to the world have greatly changed. In the beginning, involuntary migration of political refugees and labour migration organized at a governmental level prevailed. Nowadays, there can be seen new trends in the Vietnamese migration, mostly for purposes of family reunification, study and work abroad. On general, this shift in the character of migration has been caused by political changes at national and international level, but as well as by the economic reforms in Vietnam, sharp economic growth, liberalization of the national policy, opening up of Vietnam to the global markets, critical need for reducing the unemployment rate (including implementing of the official policy of labour export) and the existence of migration itself in previous periods. Nevertheless, if we look at the reasons for migration more closely, it is not possible to state, what factors exactly encourage migrants to leave the country. What aspects affect the migration decision process and how these factors are changing in time and according to the phase of migration, life cycle and social and situational contexts.

The most general task of this thesis – ***to clarify migration and adaptation tendencies of the Vietnamese as a case study of the Vietnamese migration to Czechia*** – is therefore more specified at two sub-tasks:

3. to discover the concrete aspects of the Vietnamese migration that influence the process of migration decision making, including the decision to stay or to re-migrate or return back to Vietnam, as well as that influence adaptation tendencies and strategies;

These aspects are considered as continuously and dynamically changing in depending on the situational and cultural context and human and social capital of actors of migration. With respect to this assumption I try to:

4. shed light on the changes of key factors that affect migration and adaptation tendencies of the Vietnamese migrants depending on the phase of migration and changing of values between first generation migrants and their descendent.

The attention is paid to the way the discrepancies between priorities of the first, 1,5 and second generation affect migration behaviour of the whole family and its members regarding the social structures (networks, institutions, social capital) that influence migration and adaptation tendencies of the Vietnamese. In the thesis, there is also analysed the life of the Vietnamese community in Czechia, economic activities of Czech Vietnamese and their internal differentiation that stems from available statistics. Special emphasis is paid to the process of differentiation of attitudes, preferences and relationship to Czechia and Vietnam according to the migration generations.

To fulfil all tasks, it has been used the combination of macro and micro level approaches and methods of participant observation, questionnaires, interviews and analysis of available statistics. Moreover, to provide the comprehensive picture of migration and adaptation tendencies of the Vietnamese, the field research was carried out in Czechia and Vietnam.

7. Structure

The dissertation thesis is structured as follows: introduction, three separate chapters and conclusion. First chapter introduces theoretic and conceptual approach. This approach has been used for analysing Vietnamese international migration; migration decision making process; migration decision makers; migrant itself and his/her relationships. Special interest has been paid to the discussion of current macro level variables and migrant's individual interpretation of them.

Second chapter describes history and presence of Vietnamese international out-migration and identifies major aspects which determine this migration. Thus special interest has been paid to multilevel variables, which have influenced Vietnamese migration streams, directions and pattern. An analysis of the influence of the Vietnamese political-economic reform (including legislative framework and economic development) on international migration has been discussed in this chapter as well. Last section of second chapter describes Vietnamese community in Czechia, its internal differentiation and ties. This part is primarily based on the analysis of available statistical data.

The last and longest chapter of the thesis presents results from the field research conducted in Vietnam and Czechia between 2010 and 2012 among three groups of respondents.

- a) Vietnamese returnees who had lived in Czechia/Czechoslovakia
- b) Vietnamese migrants
- c) Potential Vietnamese migrants preparing for going abroad

Therefore the third chapter, in contrast with the previous one, is focused particularly on individual perception of macro level variables presented in chapter two and how these

personal interpretations influence respondents' relationship to Vietnam, Czechia or another country and how they affect migration tendencies of Vietnamese both abroad and back to Vietnam.

8. Theoretical and Methodological Framework

The main concept that has been used in the thesis is the Theory of New Economics of Labour Migration (NELM) supported by the network theory, institutional theory and theory of the social capital by Broudieu (1986), but particularly by Coleman (1986, 1988). Therefore in the thesis, the Vietnamese migration is first of all seen as a strategy of a wider social unit. It means that Vietnamese migration is considered as a family migration even though only one person migrates. The hypothesis stems from the assumption that social capital of Vietnamese migrants and collectivist character of the organisation of the Vietnamese society are the most crucial factors that shape migration and adaptation tendencies of the Vietnamese, social networks and institutions that stimulate migration. Nevertheless, in spite of the assumption of collectivistic concept of the Vietnamese migration, the individuality and individual characteristic of a migrant are taken into account. The analytical part of this thesis stems from the methods of phenomenology by Gustava Husserl. It means that the subject of the research has not been to find an objective reality, but to clarify how migrants perceive the world, what meanings they give it and how their personal interpretations affect their migration behaviour.

The ambition of the research project has been not to focus on the static characteristics of factors that affect migration and adaptation tendencies of chosen ethnic, but to focus on the changes of these aspects that are caused by migration experiences. From that reasons, there has been chosen the method of carrying out a survey within three different groups of respondents (potential migrant, migrants living in Czechia [tzv. Việt Xù] and returnees) in the country of origin and destination. There has been used a combination of qualitative (participant observation, questionnaire with open questions, interviews) and quantitative methods (V-E model). The analysis includes 112 questionnaires from potential migrants, 86 from Việt Xù and 31 returnees and also 4 interviews with potential migrants, 7 with Việt Xù and 6 with returnees.

9. Results: values and expectancies

The *3D V-E model* shows model shows that migration experience and contact with another environment significantly change values and expectations of the country in which we live, and from the country which we are considering as a destination. Also, the idea of ideal fulfilment of our needs is modified by the phase and character of migration, by migration generation and by the overall socio-economic context of the migration decision-making process. Migration experience leads to the criticism of the actual and the considered place. Migration experience also erodes relatively unified way of thinking of the Vietnamese society that has been typical for answers by potential migrants. Very often unified thinking is

mainly caused by the style of Vietnamese education that prefers memorizing instead of development analytical and critical thinking, and also by commercials and political propaganda. Particularly, often answers such as “being civilized” (*văn minh*), “political stability” (*ổn định chính trị*), “peaceful country” or “beautiful blue beaches” (*nhều bãi biển đẹp*) can be seen in many commercials and political posters.

The influence of migration experience on the similarity in perception, evaluation and expectations from the actual country and the country they want to migrate in has been significant even in potential migrants’ answers. Those who have never been abroad gave very general, usually apolitical and rather uncritical answers. On the other hand answers of those who have such an experience were very critical, concrete and very often against the government.

All three groups of respondents perceive the possibility of satisfying their needs in Vietnam as very limited and they also expect that abroad they will have more opportunities to fulfil their imagination about comfortable and ideal life. The only expectations are their expectations of *affiliation* and *morality*.

10. Results: migration and adaptation tendencies

Vietnamese migration to the states where the community of Việt Kiều (Overseas Vietnamese) has been established, was initiated and fed by two mechanisms: 1) hostile character of the Vietnamese regime in the 70s and 80s towards certain groups of inhabitants (refugees), and 2) active recruitment of workers to the labour markets in the former Eastern block (contract workers). On general, until the 90s, the out-migration of the Vietnamese was of a mass character and people were leaving their villages/regions in groups or in family fragments. This kind of migration has set up linkages and migration bridges between Vietnam and destinations. Particularly the migrations flows initiated as movements of contract workers to the countries of Central and Eastern Europe has been continuously active without any interruption till these days.

Contact workers of both the socialist era and the current labour migration as well have been using mainly wider social networks (Boyd 1989) to get abroad, particularly governmental recruitment agencies. On the other hand, migration of their relatives, friends and acquaintances is facilitated mostly by combination of close and wider social networks. Việt Kiều who established the Vietnamese Diasporas in Czechia belong to the group of contract workers. Their regions of origin and main migration direction were largely determined by governmental recruitment institution and wider social networks of socialist the pre-1989 period.

Key source areas of migration to the Czechoslovakia were mainly set according to the needs of the Czechoslovak industry and the possibilities of Vietnam to offer qualified workers. Therefore the recruitment before and after the II Indochina war was carried out particularly in the Northern part of Vietnam, especially in provinces of Hà Nội, Nam Định, Quảng Ninh, Hải Dương, Phú Thọ, Bắc Ninh, Nghệ An, Hà Tĩnh, Hải Phòng. Main reason for choosing these provinces was the localisation of the industry where was possible to find the desirable professionals. In the province Nam Định, there was located textile industry; in Hải Dương porcelain factories; in Phú Thọ chemistry; in Bắc Ninh glass factories; in Quảng Ninh

coal mines. Other important source regions were provinces with a high unemployment rate - provinces of the North Central Coast (Nghệ An and Hà Tĩnh). Very important were also cities Hà Nội and Hải Phòng – centres of administration and universities. The research shows that current migratory direction continues on the streams of the socialist era.

Conclusion

Comparative analysis of the perception of the actual place, considered place and the ideal place by three groups of respondents seems to be as a very effective tool of the study of migration and adaptation tendencies of the Vietnamese migrants. Particularly avoiding the question of “Why?” has brought a valuable picture of motives and factors that affect migration and adaptation tendencies of the Vietnamese in different phases of migration. Particularly the combination of qualitative and quantitative methods has allowed to go beyond the traditional perceptive of migration from developing to developed countries. It has been shown that especially in a case of studies on Asian migration the most important role play institutions, social networks and the family context. These aspects largely influence the character of migration, purpose, expected length of stay abroad, directions and transfer and quality of transferred information. Moreover, particularly the complexity of organization of family roles and responsibilities in the Vietnamese society also limit significantly the behaviour of the individuals. Even though the research has clarify certain aspects of Vietnamese migration, many questions have been arisen. First of all, what are the migration and adaptation tendencies of the first, 1,5 and second migration generation and what affects them? Also how the Western migration experience erodes traditional family ties and how it affects the role of individual needs and interests of the younger generation of Vietnamese, behaviour of their families abroad and their relatives back in Vietnam.

References

- ANGSUTHANASOMBAT, K. (2010): Situation and trend of Vietnamese labor export. *The Asian Scholar*, 5.
- BOURDIEU, P. (1986): The forms of capital. In J. Richardson (Ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Greenwood, New York, s. 46-58.
- BOYD, M. (1989): Family and personal networks in international migration. Recent developments and new agendas. *International Migration Review*, 23., č. 3, s. 638-670.
- COLEMAN, J.S. (1986): Social theory, social research, and theory of action. *American Journal of Sociology*, 91, s. 1309-1335.
- COLEMAN, J.S. (1988): Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, s. 95-120.
- DANG, N.A. (2007): Labour Export from Viet Nam. Issues of Policy and Practice [online]. Conference Paper [cit. 2012-07-24], The 8th International Conference of Asia Pacific Migration, China, s. 21. Dostupné z www: <<http://apmrn.anu.edu.au/conferences/8thAPMRNconference/10.Dang%20Anh.pdf>>.
- DORAIS, L.J. (1998): Vietnamese communities in Canada, France and Denmark. *Journal of Refugee Studies*, 11, č. 2, s. 107-125.
- HEROLDOVÁ, I., MATĚJOVÁ, V. (1987): Vietnamští pracující v českých zemích. *Český lid*, 74, č. 3, s. 194-203.
- CHAN, K.B. (1995): Refugees from Cambodia, Laos and Vietnam, 1975-1993. In: Cohen, R.: *The Cambridge Survey of World Migration*. Cambridge University Press, Cambridge, s. 452-456.
- MAC, V.T. (2009): Labour Market Situation in Viet Nam and the International Cooperation for Vocational Training [online]. Policy Paper [cit.2011-10-11], Institut for Vocational Training, s. 17. Dostupné z www. <http://buenaspracticass.gob.mx/buenaspracticass/pdf_2011/14_Labour_market_situation_Viet.pdf>.
- MIGNOT, M. (1995): Refugees from Cambodia, Laos and Vietnam, 1975-1993. In: Cohen, R.: *The Cambridge Survey of World Migration*. Cambridge University Press, Cambridge, s. 452-456.
- NGUYEN, M.T. (2008): Migration, Remittances, and Economic Development: Case of Vietnam [online]. Policy Paper [cit. 2012-06-10], Central Institute for Economic Management, Ministry of Planning and Investment, s. 28. Dostupné z www: <http://s3.amazonaws.com/zanran_storage/www.trf.or.th/ContentPages/16731190.pdf>.
- PHUNG, Q. H. (2008): Exported Labour – practice and policy issues: Vietnam case [online]. Conference Paper [cit. 2012-06-10], *PECC-ABAC Conference on Demographic Change and International Labor Mobility in the Asia Pacific Region: Implications for Business and Cooperation*. Soul, Jižní Korea, 25.-26. březen 2008. Dostupné z www. <

http://www.pecc.org/resources/doc_details/694-exported-labour-practice-and-policy-issues-vietnamese-case

TCHESNOKOV, A.C. (2009): Vietnamskaja diaspora v Rosii. Istorija i sovremenosti. *Filosofija politiki i politologija*,

WOLF, B. (2007): The Vietnamese Diaspora in Germany. Structure and potentials for cooperation with a focus on Berlin and Hesse. Economic Development and Employment Division, Eschborn, 17 s. [cit. 2012-06-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.giz.de/Themen/de/SID-B410CC58-45F19A4A/dokumente/en-vietnamese-diaspora-2007.pdf>>.

The dissertation thesis has been financially supported by:

Grant Agency of Charles University

Grant no. 303 10 Migration and adaptation tendencies of the Vietnamese: behavioural-geographical perspective. Main researcher: T. Kušniráková; carried out from 1st January 2010 – 31st December 2012

Mobility Fund of Charles University

Financial support of an internship at the Vietnam National University in Hanoi – University of Social Sciences and Humanities; 1st July 2010 – 15th February 2011.

Curriculum vitae:

Education:

- 2008 – now** Ph.D. study “social geography and regional development”, Faculty of Science, CUNI
- 03/2009 – 03/2012** Training in Gestalt at the Institute for Trainings in Gestalt Therapy in Prague
- 02/2011 – 05/2011** Erasmus internship at Université Sorbonne IV, l’Institute de géographie, Paris, France
- 06/2010 – 02/2011** doctoral internship at the Vietnam National University – University of Social Science and Humanities, Hanoi, Vietnam
- 2006 – 2010** bachelor study “social work”, College of Social Work and Social Law Jasmínová
- 2002 – 2008** master study “teaching of biology and geography for high schools”, Faculty of Science, CUNI

Employment:

- 2013 – now** project coordinator of the Migration Awareness Program, People in Need
- 2006 – now** junior researcher at Geographic Migration Centre GEOMIGRACE, CUNI
- 2012 – 2013** teaching of the subject “Ethnic minorities” at College of Social Work and Social Law Jasmínová
- 2009 – 2012** leading of supervision for students of geography for teachers and teaching of the subject “Model lessons of geography”, Faculty of Science, CUNI
- 2009 – 2010** teaching of geography at a high school
- 2004 – 2010** lector of the primary prevention, o.s. Prev-centrum
- 2003 – 2009** social worker, o. s. Naděje

Academic experience:

- 2011 – 2013** cooperation on a project of Ministry of Regional Development “Residential segregation – a case study of Praha-Libuš”; main coordinator L. Sýkora
- 06/2011 – 01/2013** cooperation on a project GAČR “Migration and development – economic, social and socio-economic impacts of migration on the Czech Republic, as migration target country, and Ukraine, as migration source country (with a specific focus on the analysis of remittances)”; main coordinator D. Drbohlav
- 01/2010 – 12/2012** main coordinator of the project “Migration and adaptation tendencies of the Vietnamese – behavioural-geographical perspective”
- 2006 – 2007** coordination on a project GAČR , Eurocores – ECRP, „*Trafficking and Forced Labour for Other Purposes than Prostitution: The Czech Case*“ main coordinators D. Drbohlav a D. Džúrová
- 06/2006 – 07/2006** cooperation on a project „*Segregation in the Czech Republic*“; main coordinator L. Sýkora.

Publications:

KUŠNIRÁKOVÁ, T., PLAČKOVÁ, A., TRAN VU, V.A. (2012): Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potřeby analýzy segregace cizinců z třetích zemí. Výzkumná zpráva, Ministerstvo pro místní rozvoj, o. s. Fuertos, Praha, 71 s.

KUŠNIRÁKOVÁ, T., HO, T.H. (2012): *Češi a Vietnamci - kde se míváme a kde se setkáváme.* In. Sýkora, L. a kol.: Případová studie rezidenční segregace v Praze-Libuši. Výzkumná zpráva. Přírodovědecká fakulta UK, CVMR, Praha, s. 65-80.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2012): *Využití gestalt principu tady a teď ve výzkumu mezinárodních migrací z perspektivy behaviorální geografie.* In. Osman, R., Daněk, P. (eds.): Sborník z workshopu Geografický výzkum v České republice. Tribun EU, Brno, 113-125 s.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2012): *Vztah vietnamských navrátilců předlistopadové imigrace k československému státu a jeho společnosti,* Česku lid - etnologický časopis, 99, č. 1, s. 45-66. (WoS)

KUŠNIRÁKOVÁ, T., ČIŽINSKÝ, P. (2011): *20 let české migrační politiky. Liberální, restriktivní, anebo ještě jiná?* Sborník Geografie, 116, č. 4, 497-517. (WoS)

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2011): *Česká stopa ve Vietnamu.* Geografické rozhledy, č. 1, s. 26-27.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2011): *Novodobé otrokářství – každodenní realita nejen rozvojových zemí.* Geografické rozhledy, č. 4, s. 8-9.

KUŠNIRÁKOVÁ, T., JIRKOVÁ, B. (2011): *Druhé dějství českého konzulátu v Hanoji – ticho a klid.* Migraceonline.cz [online]. <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2280635>

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2010): *Praha – Hanoj: cesta vietnamských peněz.* Nový prostor [online]. 2010, 363, s. 16 – 17. <http://www.novyprostor.cz/pdf/364.pdf>

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2010): *Dioxinové děti.* Nový prostor [online]. 2010, 359, s. 16 – 17. <http://www.novyprostor.cz/pdf/359.pdf>

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2010): *Vliv cizineckého práva na integraci cizinců.* Absolventská práce, VOŠ sociálně právní, Praha, 83 p.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2009): *Mýty o mezinárodní migraci.* In. Život v multikulturní společnosti – konfrontace a výzvy. O. s. Nesehnutí, s. 12 – 15.

KUŠNIRÁKOVÁ, T. (2008): *Psychologické aspekty mezinárodní migrace a integrace cizinců do majoritní společnosti.* Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, UK Praha, 2008, 127 p.

Conference papers:

2012 international conference **Challenges of international migration in Europe**, VŠE, Prague; paper title: *Vietnamese at home, Vietnamese abroad: how the Vietnamese perceive their country of ancestors according to the phase of migration*

2012 conference **Geolnovace - workshop doktorandů/doktorandek**, MUNI, Brno; paper title: *Domáci v cizině, cizí doma. Neukotvenost a vykořeněnost vietnamských Čechů?*

2012 international conference **New Wave 4: students' geographic workshop**, CUNI; paper title: *Výzvy pro albertovksou didaktiku geografie, aneb kde jsme zaspali?*

2012 international conference **Multiculturalism: Theories & Practice**, Cardiff University, United Kingdom; paper title: *Czech Assimilationism in a Coat of Integration: Alien versus Immigration Policy*

2012 IV. international conference **Význam a pozice menšinových etnických skupin v interkulturním prostředí: stereotypy, předsudky, konflikty**, CUNI; paper title: *Vliv migrační zkušenosti vietnamských navrátilců předlitopadové imigrace do Československa a jejich život v současném Vietnamu*

2011 conference **Geolnovace – geografický výzkum v České republice**; paper title: *Využití Gestalt přístupu „tady a teď“ ve výzkumu mezinárodních migrací z perspektivy behaviorální geografie*

2010: conference **New Wave**, CUNI; paper title: *Psychologické aspekty mezinárodní migrace: vliv profilu osobnosti na migrační a adaptační tendence*